

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Dato: 3. september 2009
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2009-730-0961
Dok.: MUK40288

UDKAST

Forslag

til

Lov om ændring af lov om Det Centrale Dna-profil-register

(Frist for sletning af oplysninger om dna-profiler vedrørende sigtede,
men ikke dømte personer)

§ 1

I lov nr. 434 af 31. maj 2000 om Det Centrale Dna-profil-register, som ændret ved § 1 i lov nr. 369 af 24. maj 2005 og senest ved § 1 i lov nr. 479 af 17. juni 2008, foretages følgende ændringer:

1. I § 3, *stk. 1*, indsættes efter nr. 1 som nyt nummer:

”2) der er forløbet 10 år fra frifindelse, afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald uden vilkår,”

Nr. 2-5 bliver herefter nr. 3-6.

2. I § 7 indsættes som 2. *pkt.*:

”Justitsministeren kan endvidere fastsætte nærmere regler om opbevaring m.v. af biologisk materiale, som har dannet grundlag for oplysninger om en dna-profil optaget i registret.”

§ 2

Loven træder i kraft den 1. juli 2010.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft med de afvigelser, som de særlige færøske eller grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Formålet med lovforslaget er at indføre en tidsfrist for, hvor længe der i dna-profil-registeret må registreres oplysninger om dna-profiler vedrørende sigtede, men ikke dømte personer.

Baggrunden for lovforslaget er en dom afsagt af Menneskerettighedsdomstolen den 4. december 2008 (S. og Marper mod Storbritannien). Domstolen fandt, at Storbritannien havde krænket artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention om ret til respekt for privatlivet og familielivet. Domstolen lagde herved vægt på, at dna-profiler, celleprøver (spyt- eller blodprøver mv.) og fingeraftryk udtaget i forbindelse med mistanke om et strafbart forhold i Storbritannien kunne opbevares uafhængigt af lovovertrædelsens karakter eller alvor og uafhængigt af den sigtedes alder, at opbevaringen var tidsubegrænset, og at der alene var begrænsede muligheder for at få fjernet eller destrueret materialet efter en eventuel frifindelse eller påtaleopgivelse.

Menneskerettighedsdomstolens dom har alene virkning over for den stat, som er blevet dømt (Storbritannien), men Domstolen er kommet med en række generelle, mere principielle betragtninger med hensyn til opbevaring af dna-profiler, celleprøver og fingeraftryk.

Efter de gældende danske regler kan oplysninger om dna-profiler eller fingeraftryk som udgangspunkt opbevares, indtil den registrerede fylder 80 år, uafhængigt af, om der er tale om en dna-profil eller et fingeraftryk, der stammer fra en person, som er dømt, eller som er sigtet, men senere frifundet mv. Der er ikke fastsat særlige regler for opbevaring af celleprøver. I lyset af Menneskerettighedsdomstolens generelle bemærkninger foreslås det på denne baggrund at ændre slettereglerne i lov om Det Centrale Dna-profil-register således, at oplysninger om en dna-profil skal slettes, når der er forløbet 10 år fra frifindelse eller afgørelse om påtaleopgivelse mv. Hvis lovforslaget vedtages, vil Justitsministeriet administrativt fastsætte tilsvarende regler for opbevaring af biologisk materiale, som har dannet grundlag for oplysninger om en dna-profil optaget i dna-profil-registret, og af fingeraftryk.

2. Gældende ret

Reglerne om optagelse af fingeraftryk og udtagelse af spyt- eller blodprøver mv. som led i en strafferetlig forfølgning findes i retsplejelovens kapitel 72 om legemsindgreb, jf. pkt. 2.1 nedenfor. Registrering af oplysninger om dna-profiler, som er indhentet i forbindelse med en politimæssig efterforskning, reguleres af lov om Det Centrale Dna-profil-register, der indeholder nærmere regler om registerets oprettelse, registrering i registeret og anvendelse af registrerede oplysninger, jf. pkt. 2.2 nedenfor. Reglerne om opbevaring mv. af biologisk materiale, som har dannet grundlag for oplysninger om en dna-profil optaget i dna-profil-registret, og om fingeraftryk beskrives i pkt. 2.3 og 2.4 nedenfor. Reglerne i persondataloven behandles i pkt. 2.5 nedenfor.

2.1. Optagelse af fingeraftryk og udtagelse af spyt- eller blodprøve mv.

Optagelse af fingeraftryk og udtagelse af spyt- eller blodprøver mv. er reguleret af retsplejelovens kapitel 72 om legemsindgreb.

Der skelnes mellem legemsbesigtigelse, som omfatter bl.a. besigtigelse og optagelse af aftryk mv., herunder fingeraftryk, jf. retsplejelovens § 792, stk. 1, nr. 1, og legemsundersøgelser, som omfatter nærmere undersøgelser af legemet, herunder bl.a. udtagelse af spyt- eller blodprøve mv., jf. retsplejelovens § 792, stk. 1, nr. 2.

Legemsbesigtigelse af en sigtet må kun foretages, såfremt den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, og indgrebet må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen, jf. retsplejelovens § 792 a, stk. 1, nr. 1 og 2.

Legemsundersøgelse af en sigtet må kun foretages, såfremt der er begrundet mistanke om, at den pågældende har gjort sig skyldig i en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, eller i en overtrædelse af straffelovens § 124, stk. 4 (om uretmæssig besiddelse og medtagelse af mobiltelefoner mv. i fængsler og arresthuse), eller § 249, 1. led (om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse), og indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen, jf. retsplejelovens § 792 a, stk. 2, nr. 1 og 2.

Optagelse af fingeraftryk og personfotografi samt udtagelse af spyt- eller blodprøve med henblik på senere identifikation kan endvidere foretages, hvis den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, eller for en overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2 (om besiddelse af børnepornografisk materiale), jf. retsplejelovens § 792 b, stk. 1.

Afgørelse om legemsbesigtigelse af en sigtet og legemsundersøgelse af en sigtet i form af nærmere undersøgelse af legemets ydre, sikring af prøver herfra og udtagelse af spyt- eller blodprøver træffes af politiet, jf. retsplejelovens § 792 c, stk. 1. Afgørelse om andre legemsundersøgelser af en sigtet træffes af retten ved kendelse, jf. § 792 c, stk. 2. Politiet kan dog træffe beslutning om at foretage indgrebet, såfremt indgrebet øjemed ville forspildes, hvis retskendelse skulle afventes, jf. 792 c, stk. 3. I så fald skal politiet senest inden 24 timer forelægge sagen for retten. Politiet kan endvidere træffe beslutning om at foretage indgrebet, hvis den sigtede har meddelt skriftligt samtykke til, at indgrebet foretages, jf. § 792 c, stk. 5.

Legemsindgreb over for en person, der ikke er sigtet, er ikke omfattet af reglerne i retsplejelovens kapitel 72, såfremt den pågældende meddeler samtykke til indgrebet, jf. retsplejelovens § 792 d, stk. 1. Hvis vedkommende ikke meddeler samtykke, må der kun efter nærmere fastsatte regler foretages legemsbesigtigelse mv. af en person, der ikke er sigtet, jf. retsplejelovens § 792 d, stk. 2 og 4.

2.2. Opbevaring mv. af dna-profiler

Det Centrale Dna-profil-register blev etableret ved lov nr. 434 af 31. maj 2000, der trådte i kraft den 1. juli 2000.

Loven indeholder regler om formål med og indhold af registret, herunder betingelser for optagelse af oplysninger i registret, sletning af oplysninger samt videregivelse af oplysninger.

Dna-profil-registret tjener som internt arbejdsregister for politiet i forbindelse med identifikation af personer, jf. lovens § 1, stk. 1. Der registreres alene talprofiler, der ikke kan bruges til at udlede oplysninger om en persons genetiske karakteristika, arveanlæg, udseende, sygdomsdispositioner eller lignende. I registeret må kun optages oplysninger, der er af poli-

timæssig betydning i forbindelse med personidentifikation, jf. lovens § 2, stk. 1.

Registret er inddelt i en persondel og en spordel. I persondelen må der efter § 2, stk. 2, nr. 1, optages dna-profiler af personer, som er eller har været sigtet for en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, eller for en overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2 (om besiddelse af børnepornografisk materiale), hvis dna-analysen er udført i den pågældende sag på grundlag af biologisk materiale udtaget efter reglerne i retsplejelovens kapitel 72, jf. herom pkt. 2.1 ovenfor. I registerets spordel må optages dna-profiler af biologisk materiale, der er fundet på gerningssteder eller på effekter, personer eller steder med tilknytning til en forbrydelse, jf. § 2, stk. 2, nr. 2.

Oplysninger i registrets persondel skal efter lovens § 3 straks slettes, når (1) sigtelsen er opgivet som grundløs, (2) den registrerede er fyldt 80 år, (3) oplysningerne er tilvejebragt på grundlag af et legemsindgreb, som retten nægter at godkende, (4) oplysningerne er tilvejebragt på grundlag af et legemsindgreb, som retten eller politiet selv efterfølgende finder uhjemlet, eller (5) andre særlige grunde undtagelsesvis taler herfor.

Endvidere skal oplysninger om en registreret person slettes senest 2 år efter pågældendes død, jf. § 3, stk. 2. Efter lovens § 3, stk. 3, kan sletning efter, at den registrerede er fyldt 80 år, undlades, hvis det efter en konkret vurdering undtagelsesvis findes nødvendig at opretholde registreringen, hvilket efter forarbejderne f.eks. kan omfatte tilfælde, hvor personen er optaget i registret få år tidligere.

Loven indeholdt tidligere en bestemmelse om sletning af oplysninger i registrets persondel, når der var forløbet 10 år fra en frifindelse, afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald uden vilkår. Loven bygger på en arbejdsgrupperapport om etablering af et dna-profil-register, og rapporten indeholdt ikke forslag om en særlig slettefrist i tilfælde, hvor den sigtede senere blev frifundet mv. Det fremgår imidlertid af lovens forarbejder, at der ved den tidsmæssige udstrækning af registreringen efter Justitsministeriets opfattelse burde tages hensyn til det forhold, at sigtede, men ikke dømte personer ikke er fundet skyldige i den påsigtede kriminalitet. Justitsministeriet lagde i den forbindelse også vægt på, at den øgede kriminalitetsrisiko blandt tidligere sigtede, som arbejdsgruppens undersøgelser havde peget på, og som lå til grund for forslaget om også at registrere sigtede, men ikke dømte, næppe fuldt ud var til stede, hvis de pågælden-

de ikke inden for et vist tidsrum involverede sig i kriminalitet, jf. Folketings Tidende 1999-2000, tillæg A, side 3054-3055.

Ved lov nr. 369 af 24. maj 2005 blev der foretaget en række ændringer af reglerne om Det Centrale Dna-profil-register. Formålet hermed var generelt at skabe øget parallelitet til fingeraftryksregistret, herunder i forhold til reglerne om sletning af oplysninger i dna-profil-registeret. Loven indebærer bl.a., at den ovennævnte hidtidige regel om sletning af oplysninger om dna-profiler fra en person, som senere er frifundet mv., blev ophævet, således at der i dag gælder samme regler om sletning af oplysninger for dømte som for sigtede, men ikke dømte personer.

Der henvises i forarbejderne til lovændringen fra 2005 bl.a. til Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1104/1987 om legemsindgreb under efterforskningen, hvor det bl.a. anføres, at fingeraftryk er af stor betydning i identifikationsøjemed, og at der findes ikke få eksempler på, at fingeraftryk fra personer, der er blevet frifundet i en tidligere sag, eller mod hvem påtale er opgivet, har været af afgørende betydning i senere sager. Udvalget finder derfor, at politiet bør have lov til at opbevare alle fingeraftryk, der lovligt er optaget af sigtede personer. Justitsministeriet bemærkede, at dna-profil-registeret siden oprettelsen havde vist sig som et meget effektivt og samtidig meget sikkert arbejdsregister for politiet, og at de ovennævnte betragtninger også gjorde sig gældende for dna-profil-registeret. Justitsministeriet fandt det på denne baggrund forsvarligt at skabe parallelitet til fingeraftryksregisteret også for så vidt angår sletningsreglerne. Der henvises til Folketingstidende 2004-2005, tillæg A, side 498-499.

2.3. Opbevaring af biologisk materiale

Dna-profil-registerloven indeholder alene regler om opbevaring mv. af oplysninger om dna-profiler, men ikke om opbevaring af det biologiske materiale (f.eks. sput- eller blodprøver), som har dannet grundlag for oplysninger om dna-profilerne.

Efter retsplejelovens § 792 f, stk. 1, må politiet ikke opbevare personfotografier med henblik på senere identifikation af personer, der ikke har været sigtet, eller som er frifundet, eller mod hvem påtale er opgivet. Efter retsplejelovens § 792 f, stk. 2, må politiet ikke opbevare andet materiale og andre oplysninger, der er tilvejebragt ved legemsindgreb, og som vedrører personer, der ikke har været sigtet. Bortset fra den nævnte regel

vedrørende personfotografier indeholder retsplejeloven ikke særlige regler om opbevaring mv. af materiale, der er tilvejebragt ved legemsindgreb, og som vedrører personer, der har været sigtet, men senere er frifundet mv. Oplysninger og materiale, der er tilvejebragt ved et indgreb, som retten nægter at godkende, eller som retten finder uhjemlede, skal dog straks tilintetgøres, jf. retsplejelovens § 792 f, stk. 3.

I praksis opbevares biologisk materiale på Retsmedicinsk Institut i København (Retsgenetisk afdeling), som forestår dna-profilanalyser for hele landet, så længe en til materialet svarende dna-profil er registreret i dna-profil-registret. Er dna-profilen ikke registreret i dna-profil-registret, er det den pågældende politikreds, som efter et år afgør, om materialet skal destrueres. På de øvrige retsmedicinske institutter opbevares biologisk materiale maksimalt i fem år.

2.4. Opbevaring af fingeraftryk

Det Centrale Fingeraftryksregister administreres af Rigspolitiet og har ligesom Det Centrale Dna-profil-register til formål at tjene som internt arbejdsregister for politiet i forbindelse med identifikation af personer.

Som nævnt ovenfor i pkt. 2.3 kan politiet efter retsplejelovens § 792 f, stk. 2, opbevare materiale, som f.eks. fingeraftryk, der vedrører personer, som har været sigtet, uanset om de pågældende efterfølgende er blevet frifundet eller der er truffet afgørelse om påtaleopgivelse.

Der findes ikke herudover særlige lovregler mv. om fingeraftryksregistret. Der har på grundlag af Justitsministeriets tidligere registerforskrifter af 30. juni 1986 for Rigspolitechefens Centrale Fingeraftryksregister, som bortfaldt i forbindelse med persondatalovens ikrafttræden i 2000, udviklet sig en fast administrativ praksis for opbevaring mv. af fingeraftryk i registret. Denne praksis er i det væsentlige gengivet i forbindelse med Rigspolitiets anmeldelse af registret til Datatilsynet i henhold til persondataloven § 43.

Der må efter disse retningslinjer kun optages oplysninger i fingeraftryksregistret, der er af politimæssig interesse i forbindelse med personidentifikation. Det fremgår af anmeldelsen til Datatilsynet, at det drejer sig om finger- og håndaftryk og andre aftryk af hud, f.eks. fra fødder mv., identifikationsoplysninger, herunder cpr-nummer, navneoplysninger, nationali-

tet, fødedata, samt indberettende myndighed, journalnummer, gerningssted og årsag til optagelse af aftrykkene.

I overensstemmelse med retsplejelovens § 792 f fremgår det, at der skal ske sletning af oplysninger, der er tilvejebragt ved legemsindgreb over for personer, som ikke har været sigtede, når den pågældende sag er afsluttet, herunder kontrolaftryk jf. nedenfor, og af oplysninger, der er tilvejebragt ved legemsindgreb, som retten nægter at godkende eller finder uhjemlede. Tilsvarende skal der straks ske sletning af alle oplysninger, der er tilvejebragt ved legemsindgreb, som politiet efterfølgende – uden rettens mellemkomst – finder uhjemlede.

Som udgangspunkt skal alle oplysninger om en registreret person slettes fra registeret, når den pågældende er fyldt 80 år. Sletning kan dog undlades, hvis det efter en konkret vurdering undtagelsesvist skønnes nødvendigt at opretholde registreringen. Oplysninger om en registreret person skal slettes senest 2 år efter den pågældendes død. Endelig kan der slettes oplysninger fra registeret, hvis særlige grunde undtagelsesvist taler herfor. Afgørelse herom træffes af Rigspolitiet.

Fingeraftryk, der ikke optages i registret, destrueres, når de har været brugt i den konkrete sag, hvortil de er optaget. Sådanne aftryk optages overvejende som kontrolaftryk eller sammenligningsaftryk med henblik på at udskille de uinteressante fingeraftryk, som er fundet på et gerningssted, og som tilhører anmeldere, gæster, personale mv., som er uden for mistanke.

Uidentificerede fingeraftryk, der er optaget på gerningssteder mv., opbevares, såfremt de har en sådan kvalitet, at de vil kunne danne grundlag for en senere personidentifikation ved sammenligning med andre fingeraftryk.

2.5. Persondataloven

Før lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger (persondataloven) trådte i kraft den 1. juli 2000, gjaldt lov om offentlige myndigheders registre.

I henhold til denne tidligere lov havde Justitsministeriet som nævnt i pkt. 2.4 ovenfor udstedt registerforskrifter for Rigspolitechefens Centrale Fingeraftryksregister. I forbindelse med persondatalovens ikrafttræden i

2000 bortfaldt lov om offentlige myndigheders registre og registerforskrifter udstedt i henhold dertil, herunder forskrifterne for Det Centrale Fingeraftryksregister.

Persondataloven gælder for behandling af personoplysninger, der helt eller delvis foretages ved hjælp af elektronisk databehandling, og for ikke-elektronisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register. Loven indeholder bl.a. regler om behandling og videregivelse af oplysninger, berigtigelse og sletning af oplysninger, god databehandlingssskik, behandlingssikkerhed, den registreredes rettigheder og den dataansvarliges erstatningsansvar.

Persondataloven finder med undtagelse af visse nærmere angivne bestemmelser anvendelse på behandlinger, der foretages for politi og anklagemyndighed inden for det strafferetlige område, jf. § 2, stk. 4, 2. pkt. Loven finder således anvendelse på politiets behandling af oplysninger i Det Centrale Fingeraftryksregister og Det Centrale Dna-profil-register. Begge registre er omfattet af anmeldelsespligten i persondatalovens kapitel 12 om anmeldelse af behandlinger, der foretages for den offentlige forvaltning, og begge registre er anmeldt til Datatilsynet.

Det fremgår af persondatalovens § 5, stk. 5, at indsamlede oplysninger ikke må opbevares på en måde, der giver mulighed for at identificere den registrerede i et længere tidsrum, end det er nødvendigt af hensyn til de formål, hvortil oplysningerne behandles.

I medfør af persondatalovens § 41, stk. 5, har Justitsministeriet udstedt bekendtgørelse nr. 528 af 15. juni 2000 med senere ændringer om sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af personoplysninger, som behandles for den offentlige forvaltning (sikkerhedsbekendtgørelsen), som også finder anvendelse på politiets behandling af oplysninger i Det Centrale Fingeraftryksregister og Det Centrale Dna-profil-register.

3. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 4. december 2008 i sagen S. og Marper mod Storbritannien

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol afsagde den 4. december 2008 dom i sagen S. og Marper mod Storbritannien (storkammerafgørelse). Menneskerettighedsdomstolen fastslog i dommen, at Storbritannien havde krænket artikel 8 om ret til respekt for privatlivet og familielivet i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK).

Efter konventionens artikel 8, stk. 1, har enhver ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance. Efter stk. 2 må ingen offentlig myndighed gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, medmindre det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og friheder.

Krænkelsen af EMRK artikel 8 bestod i, at fingeraftryk, dna-profiler og celleprøver udtaget i forbindelse med mistanke om strafbart forhold i Storbritannien kunne opbevares uafhængigt af lovovertrædelsens karakter eller alvor og uafhængigt af den sigtedes alder, at opbevaringen var tidsubegrænset, og at der alene var begrænsede muligheder for at få fjernet eller destrueret materialet efter en frifindelse eller påtaleopgivelse.

Baggrunden for dommen var, at S. som 11-årig var blevet tiltalt for røveriforsøg, men efterfølgende frifundet, mens Marper var blevet tiltalt for chikane af sin partner, men påtalen blev opgivet, da parterne havde fundet sammen igen. I forbindelse med begges anholdelser var deres fingeraftryk blevet optaget og celleprøver udtaget. S. og Marper klagede til Menneskerettighedsdomstolen over, at de britiske myndigheder havde opbevaret deres fingeraftryk, dna-profiler og celleprøver efter henholdsvis frifindelsen og påtaleopgivelsen.

Menneskerettighedsdomstolen fandt, at opbevaring af celleprøver, dna-profiler og fingeraftryk udgjorde et indgreb i klagernes ret til respekt for deres privatliv i EMRK artikel 8's forstand (præmis 77). I den forbindelse fremhævede Domstolen bl.a., at celleprøver indeholder følsomme oplysninger om den pågældende persons helbred, og at celleprøver indeholder en unik genetisk kode, der er af stor betydning for såvel det pågældende individ som hans eller hendes pårørende (præmis 72). Domstolen fremhævede også, at dna-profiler, der indeholder en mere begrænset mængde af personlige oplysninger i kodet form, som er udtrukket fra celleprøven, er et egnet middel til at identificere genetiske forhold mellem individer (præmis 75). Domstolen fandt endvidere, at opbevaringen af fingeraftryk i myndighedernes fortegnelser vedrørende et identificeret eller identificerbart individ i sig selv kan give anledning til vigtige privatlivsbekymringer, uanset fingeraftrykkenes objektive og ubestridelige ka-

rakter, og således også udgør et indgreb i retten til respekt for privatlivet (præmis 85-86).

Efter Domstolens opfattelse forfulgte opbevaring af dna-profiler og fingeraftryk det legitime formål at opklare og derved forebygge kriminalitet, jf. EMRK artikel 8, stk. 2 (præmis 100). Domstolen fandt imidlertid, at den opbevaring af celleprøver, dna-profiler og fingeraftryk, der fandt sted i Storbritannien, ikke var nødvendig i et demokratisk samfund, jf. EMRK artikel 8, stk. 2.

Domstolen bemærkede i den forbindelse, at beskyttelsen af personfølsomme oplysninger er af afgørende betydning for en persons ret til respekt for sit privatliv og familieliv, jf. EMRK artikel 8. National ret skal forebygge enhver brug af personfølsomme oplysninger, som vil stride mod denne bestemmelse, og der er særlig behov for beskyttelse af oplysninger, der anvendes til politimæssige formål. National ret skal sikre, at sådanne oplysninger er relevante og ikke for vidtgående i forhold til de formål, som ligger til grund for deres opbevaring, og at opbevaringen sker på en sådan måde, at der ikke kan ske identifikation af den registrerede længere end nødvendigt (præmis 103). Domstolen bemærkede samtidig, at den registreredes og samfundets interesse i beskyttelsen af personfølsomme oplysninger kan opvejes af hensynet til forebyggelse af kriminalitet (præmis 104).

Menneskerettighedsdomstolen understregede, at spørgsmålet i den konkrete sag ikke var, om opbevaring af fingeraftryk, celleprøver og dna-profiler generelt kan anses som berettiget efter EMRK, men alene om opbevaring af sådanne oplysninger fra sigtede, men ikke dømte personer er berettiget efter EMRK artikel 8, stk. 2 (præmis 106). Domstolen anførte, at kerneprincipperne for databeskyttelse kræver, at opbevaringen er proportional med formålet, og at opbevaringen er tidsbegrænset (præmis 107).

Menneskerettighedsdomstolen gennemgik praksis i de øvrige Europarådsmedlemsstater og anførte, at de fleste stater kun tillader udtagelse af celleprøver, hvis den pågældende person er mistænkt for at have begået en forbrydelse af en vis grovhed. I flertallet af staterne skal celleprøver og dna-profiler desuden fjernes eller slettes enten straks efter frifindelse eller påtaleopgivelse eller inden for en bestemt tidsfrist (præmis 108).

Menneskerettighedsdomstolen fremhævede også, at offentlige myndigheds blotte opbevaring og lagring af personfølsomme oplysninger må anses for at have direkte indvirkning på det pågældende individs interesse i beskyttelsen af privatlivet, uanset om oplysningerne efterfølgende bliver anvendt, f.eks. hvis et ”match” i en database ved en senere lejlighed vil inddrage den registrerede i efterforskningen af en lovovertrædelse (præmis 121).

Menneskerettighedsdomstolen udtrykte endvidere særlig bekymring for risikoen for ”stigmatisering”, idet personer, der som klagerne ikke er dømt for nogen lovovertrædelse, og som har ret til at blive anset som uskyldige, indtil andet er bevist, bliver behandlet på samme måde som dømte personer. Domstolen bemærkede i den forbindelse, at enhver persons ret i henhold til konventionen til at blive anset som uskyldig indtil andet er bevist, omfatter den generelle regel, at ingen mistanke angående en anklagets uskyld må udtrykkes efter hans eller hendes frifindelse. Opbevaring af klagernes personfølsomme oplysninger var ikke det samme som at give udtryk for mistanke, men klagernes opfattelse af, at de ikke blev behandlet som uskyldige, blev forstærket af det faktum, at deres oplysninger blev opbevaret tidsubegrænset på samme måde som oplysninger fra domfældte personer, mens oplysninger om personer, der aldrig har været mistænkt for en lovovertrædelse, blev krævet destrueret (præmis 122).

I forhold til Storbritanniens udtagelse og opbevaring af celleprøver, dna-profiler og fingeraftryk lagde Domstolen vægt på, at det pågældende materiale kunne opbevares uafhængigt af lovovertrædelsens karakter eller alvor og uafhængigt af den sigtedes alder, og at opbevaringen var tidsubegrænset med begrænsede muligheder for en frifundet for at få oplysningerne slettet (præmis 119).

Menneskerettighedsdomstolen konkluderede, at Storbritanniens altomfattende og ikke-diskriminerende opbevaring af fingeraftryk, celleprøver og dna-profiler fra sigtede, men ikke dømte personer, ikke ramte en rimelig balance mellem de modstående offentlige og private hensyn, og at der forelå en krænkelse af EMRK artikel 8 (præmis 125).

4. Lovforslagets udformning

4.1. Dna-profiler

Det følger af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, at en dom fra Menneskerettighedsdomstolen alene har virkning over for den stat, der er blevet dømt – dvs. i den ovennævnte dom af 4. december 2008 Storbritannien. Domstolen er imidlertid kommet med en række generelle, mere principielle betragtninger med hensyn til opbevaring af dna-profiler, celleprøver og fingeraftryk, som efter Justitsministeriets opfattelse kan vurderes i forhold til de tilsvarende danske regler.

De danske regler vedrørende opbevaring af dna-profiler er ikke så vidtgående som de britiske. Der stilles således i dansk ret krav om, at der er begået en lovovertrædelse af en vis grovhed, jf. pkt. 2.2 ovenfor, og det er alene sigtede personer over 15 år, hvis dna-profil kan optages i registret (personer under den kriminelle lavalder på 15 år kan ikke sigtes). Dansk ret må således på disse punkter efter Justitsministeriets opfattelse anses for at opfylde kravene i EMRK artikel 8, således som Menneskerettighedsdomstolen har fortolket denne bestemmelse i dommen S. og Marper mod Storbritannien.

Som det fremgår af pkt. 2.2 ovenfor, indeholder § 3 i lov om Det Centrale Dna-profil-register nærmere regler om sletning af oplysninger om dna-profiler i registrets persondel. Efter disse regler skal der bl.a. straks ske sletning, når en sigtelse opgives som grundløs (jf. retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 1), eller når den registrerede person er fyldt 80 år.

Der gælder ikke særlige regler for tilfælde, hvor en person frifindes, eller hvor en sigtelse opgives, f.eks. fordi videre forfølgning ikke kan ventes at føre til, at den sigtede findes skyldig ("på bevisets stilling"), jf. retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2. I disse tilfælde indebærer de gældende regler, at der i almindelighed først skal ske sletning af oplysninger om dna-profilen, når den registrerede fylder 80 år, hvilket i praksis kan indebære, at en dna-profil af en sigtet, men senere frifunden person (eller en person mod hvem påtalen er opgivet) opbevares lang tid efter frifindelsen eller påtaleopgivelsen. Hertil kommer, at de gældende danske regler indebærer, at oplysninger om en udtagen dna-profil kan opbevares uafhængigt af, om der er tale om en profil, der stammer fra en dømt person eller fra en sigtet, men senere frifunden person (eller hvor påtalen er opgivet), dvs. at oplysningerne opbevares efter samme regler og i samme periode både for dømte og for sigtede, men senere frifundne mv.

På denne baggrund og i lyset af Menneskerettighedsdomstolens generelle bemærkninger om adgangen til opbevaring af dna-profiler, jf. pkt. 3

ovenfor, er det Justitsministeriets vurdering, at reglerne om opbevaring af oplysninger om dna-profiler bør ændres, således at disse oplysninger slettes efter en nærmere angiven periode efter en frifindelse eller påtaleopgivelse. Det bemærkes i den forbindelse, at Domstolen synes at have accepteret, at nogle af de øvrige Europarådsmedlemsstater anvender en tidsgrænse, inden oplysningerne slettes, og at Domstolen i sin gennemgang af reglerne i de øvrige lande bl.a. nævner den tidligere gældende 10-års grænse i Danmark, jf. pkt. 2.2 ovenfor.

Menneskerettighedsdomstolens dom af 4. december 2008 indeholder ikke nærmere bemærkninger om den frist, der i givet fald vil kunne fastsættes i medlemsstaterne for opbevaring af oplysninger om dna-profiler for sigtede efter en frifindelse eller påtaleopgivelse. Efter en samlet afvejning af de politimæssige hensyn til at opbevare oplysninger om dna-profiler også for ikke dømte personer over for hensynet til personer, som efter en sigtelse bliver frifundet, eller hvor påtale bliver opgivet, finder Justitsministeriet, at en tidsfrist på 10 år for opbevaring af oplysninger om dna-profiler for sigtede efter en frifindelse eller påtaleopgivelse må anses for passende. Det bemærkes, at Rigspolitiet over for Justitsministeriet har anført, at der ud fra et politimæssigt synspunkt ikke bør fastsættes en slettefrist på mindre end 10 år.

En sådan 10-års frist vil i øvrigt svare til den, der tidligere var gældende for sletning af oplysninger om dna-profiler for sigtede, men ikke dømte personer, jf. pkt. 2.2 ovenfor. Efter de dagældende regler kunne sletning efter 10 år undlades, hvis det efter en konkret vurdering undtagelsesvis fandtes nødvendig at opretholde registreringen. Dette svarer til, hvad der efter den gældende lovs § 3, stk. 3, gælder med hensyn til sletning, når den registrerede er fyldt 80 år.

Den dagældende adgang til efter en konkret vurdering at undlade sletning 10 år efter en frifindelse eller påtaleopgivelse må bl.a. ses i sammenhæng med de regler, der dengang gjaldt for udtagelse af spyt- eller blodprøver mv. og for registrering af oplysninger om dna-profiler. Registrering kunne kun ske ved sigtelse for visse nærmere angivne forbrydelser, og det var en betingelse for at udtage spyt- eller blodprøve fra en sigtet, at dette var af afgørende betydning for efterforskningen. Som det fremgår af pkt. 2.1 ovenfor, kan spyt- eller blodprøve efter retsplejelovens § 792 b, stk. 1, i dag udtages med henblik på senere identifikation, hvis den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse med en strafferamme på fængsel i mindst 1 år og 6 måneder eller for en overtræ-

delse af straffelovens § 235, stk. 2 (om besiddelse af børnepornografisk materiale). Oplysninger om en dna-profil, hvor dna-analysen er udført på grundlag af biologisk materiale udtaget efter disse regler, kan registreres i dna-profil-registret, jf. pkt. 2.2 ovenfor.

På denne baggrund og i lyset af Menneskerettighedsdomstolens generelle bemærkninger om opbevaring af oplysninger om dna-profiler efter en frifindelse eller påtaleopgivelse er der efter Justitsministeriets opfattelse ikke grundlag for at indføre en regel, der giver mulighed for i visse tilfælde at undlade sletning efter den foreslåede frist på 10 år efter frifindelse eller påtaleopgivelse.

Det foreslås på denne baggrund, at der indsættes et nyt nummer i § 3, stk. 1, i lov om Det Centrale Dna-profil-register, hvorefter der fremover skal ske sletning af oplysninger om en sigtets dna-profil, når der er gået 10 år fra frifindelse eller afgørelse om påtaleopgivelse. I overensstemmelse med, hvad der var gældende efter den hidtidige bestemmelse herom i reglerne om dna-profil-registret, foreslås det, at der også skal ske sletning, når der er gået 10 år fra afgørelse om tiltalefrafald uden vilkår. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til ændring af § 3, stk. 1, i lov om Det Centrale Dna-profil-register), og bemærkningerne hertil.

4.2. Biologisk materiale og fingeraftryk

Både for så vidt angår celleprøver (biologisk materiale) og fingeraftryk gælder efter dansk ret i dag, at disse kan udtages/optages og efterfølgende opbevares, hvis der er tale om en lovovertrædelse af en vis grovhed, og den pågældende person har været mistænkt/sigtet (optagelse af en sigtets fingeraftryk kræver dog alene, at der er tale om en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, men indgrebet skal samtidig antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen).

Der gælder ingen lovregler mv., der regulerer, hvornår celleprøver skal destrueres, og de kan i princippet opbevares på ubestemt tid og uanset en frifindelse eller påtaleopgivelse. Efter den administrative praksis, der er udviklet på baggrund af nogle tidligere registerforskrifter, slettes fingeraftryk først, når den registrerede fylder 80 år, og fingeraftryk slettes ikke i forbindelse med en frifindelse eller påtaleopgivelse. Også i forhold til celleprøver og fingeraftryk gælder, at de kan opbevares uafhængigt af, om der er tale om celleprøver eller fingeraftryk, der stammer fra en dømt

eller en sigtet, men senere frifunden person (eller hvor påtalen er opgivet). Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3 og 2.4 ovenfor.

På denne baggrund og i lyset af Menneskerettighedsdomstolens generelle bemærkninger om adgangen til opbevaring af dna-profiler, celleprøver og fingeraftryk er det Justitsministeriets vurdering, at der bør fastsættes regler, hvorefter også celleprøver (biologisk materiale), som danner grundlag for oplysninger om vedkommendes dna-profil, og fingeraftryk ikke kan opbevares efter en nærmere angiven periode efter en frifindelse eller påtaleopgivelse. Efter drøftelse med Rigspolitiet finder Justitsministeriet, at der også for celleprøver og fingeraftryk bør fastsættes en tidsfrist på 10 år fra frifindelse eller påtaleopgivelse mv., jf. pkt. 4.1 ovenfor.

På baggrund af Menneskerettighedsdomstolens generelle bemærkninger er det endvidere Justitsministeriets vurdering, at der bør fastsættes nærmere offentliggjorte regler om adgangen til opbevaring mv. af celleprøver (biologisk materiale) og fingeraftryk. Det foreslås på denne baggrund, at der i lov om Det Centrale Dna-profil-register indsættes en hjemmel til, at justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om opbevaring mv. af biologisk materiale, som har dannet grundlag for oplysninger om en dna-profil optaget i dna-profil-registret. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 2 (forslag til ændring af § 7 i lov om Det Centrale Dna-profil-register), og bemærkningerne hertil.

Nærmere regler om Det Centrale Fingeraftryksregister kan fastsættes i medfør af persondatalovens § 72 (som ikke foreslås ændret). I medfør af denne bestemmelse er der således f.eks. allerede fastsat regler om kriminalregisteret, jf. bekendtgørelse nr. 218 af 27. marts 2001 om behandling af personoplysninger i Det Centrale Kriminalregister.

Hvis lovforslaget vedtages, agter Justitsministeriet således efter drøftelse med bl.a. Rigspolitiet at fastsætte nærmere regler om opbevaring mv. af celleprøver (biologisk materiale), der har dannet grundlag for oplysninger om en dna-profil, og af fingeraftryk.

For så vidt angår opbevaring af celleprøver forventes reglerne udformet med udgangspunkt i den gældende praksis, jf. pkt. 2.3 ovenfor, og således at der så vidt muligt er parallelitet til reglerne om opbevaring af oplysninger om dna-profiler i Det Centrale Dna-profilregister. Der kan i den forbindelse også henvises til anbefalingerne fra en arbejdsgruppe nedsat af Rigsadvokaten, der i 2005 afgav en rapport vedrørende ret-

ningslinjer for opbevaring, destruktion mv. af biologisk materiale, som er tilvejebragt ved legemsindgreb, og som anvendes i forbindelse med efterforskningen af straffesager. Arbejdsgruppen anbefalede bl.a., at opbevaring af biologisk materiale, der ligger til grund for oplysninger i dna-profil-registret, bl.a. af dokumentationshensyn opbevares, så længe oplysningerne er registreret i dna-profil-registret.

Reglerne om fingeraftryksregistret forventes udformet med udgangspunkt i den gældende administrative praksis og anmeldelsen til Datatilsynet, jf. pkt. 2.4 ovenfor.

Der vil herudover blive fastsat regler om, at celleprøver, som har dannet grundlag for en registrering i dna-profil-registret, og fingeraftryk ikke må opbevares i mere end 10 år efter en frifindelse eller påtaleopgivelse mv.

Det bemærkes, at der efter Justitsministeriets opfattelse ikke er tilstrækkeligt grundlag for på samme måde som for dna-profil-registret at indføre lovregler om opbevaring mv. af celleprøver og fingeraftryk. De regler, der som nævnt ovenfor lægges op til vedrørende opbevaring af celleprøver og fingeraftryk for sigtede, men ikke dømte personer, kan således efter Justitsministeriets opfattelse ikke i sig selv begrunde, at der skulle indføres en ny samlet lovregulering af disse områder. Justitsministeriet har herved også lagt vægt på den særlige baggrund for, at Det Centrale Dna-profil-register er reguleret ved lov. Det fremgår således af lovens forarbejder, at Justitsministeriet oprindeligt havde udarbejdet et udkast til registerforskrifter i henhold til den dagældende lov om offentlige myndigheders registre. Justitsministeriet havde som nævnt ovenfor tidligere tilsvarende udstedt registerforskrifter for Det Centrale Fingeraftryksregister. Det daværende Registertilsyn udtalte, at det foreslåede dna-profil-register kunne oprettes af justitsministeren ved fastsættelse af administrative forskrifter, men tilsynet henstillede, at det blev overvejet at gøre oprettelsen af registret til et lovgivningsanliggende, idet spørgsmålet om optagelsen af oplysninger om dna-profiler for sigtede, men ikke dømte personer i registret efter tilsynets opfattelse indebar en afvejning af nogle væsentlige og indbyrdes modstridende samfundshensyn, jf. Folketingstidende 1999-2000, tillæg A, side 3045.

5. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

[...]

6. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

[...]

7. Lovforslagets administrative konsekvenser for borgerne

[...]

8. Miljømæssige konsekvenser

[...]

9. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

10. Hørte myndigheder mv.

Et udkast til lovforslaget har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Rigsadvokaten, Foreningen af Offentlige Anklagere, Rigspolitiet, Politiforbundet i Danmark, HK-Landsklubben for Politiet, Datatilsynet, Advokatrådet, Danske Advokater, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Institut for Menneskerettigheder, Retssikkerhedsfonden, Dansk Retspolitisk Forening, Retslægerådet, Retsmedicinsk Institut ved Københavns Universitet, Retsmedicinsk Institut ved Århus Universitet og Retsmedicinsk Institut ved Odense Universitet.

11. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ Mindreudgifter	Negative konsekvenser/ Merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	[...]	[...]

Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	[...]	[...]
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	[...]	[...]
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	[...]	[...]
Miljømæssige konsekvenser	[...]	[...]
Administrative konsekvenser for borgerne	[...]	[...]
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

I bilag 1 til lovforslaget er de foreslåede bestemmelser sammenholdt med de nugældende regler.

Til § 1

Nr. 1 (§ 3, stk. 1)

Det foreslås, at der indsættes et nyt nummer i § 3, stk. 1, hvorefter oplysninger i dna-profilregistrets persondel straks skal slettes, når der er forløbet 10 år fra frifindelse, afgørelse om påtaleopgivelse (jf. retsplejelovens § 721, stk.1, nr. 2 eller 3) eller tiltalefrafald uden vilkår (jf. retsplejelovens § 722, jf. § 723).

Fristen på 10 år regnes fra tidspunktet for endelig dom, der frifinder den pågældende, eller fra endelig afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald (hvilket navnlig indebærer, at omgørelsesfristen efter retsplejelovens § 724, stk. 2, i givet fald skal være udløbet).

Den foreslåede bestemmelse svarer til den tidligere bestemmelse i § 3, stk. 1 nr. 2, i lov nr. 434 af 31. maj 2000 om oprettelse af et centralt dna-profil-register.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2 (§ 7)

Det foreslås, at der indsættes en hjemmel til, at justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om opbevaring mv. af biologisk materiale (celleprøver, herunder f.eks. spyt- og blodprøver), som har dannet grundlag for oplysninger om en dna-profil optaget i dna-profil-registret.

Hvis lovforslaget vedtages, vil Justitsministeriet således fastsætte nærmere regler herom, herunder at biologisk materiale, som har dannet grundlag for oplysninger om en dna-profil i registret, ikke kan opbevares mere end 10 år fra frifindelse, afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald uden vilkår. Der henvises herom i øvrigt til pkt. 4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. juli 2010.

Det foreslåede ikrafttrædelsestidspunkt er fastsat under hensyn til, at Rigspolitiet i givet fald skal foretage en gennemgang af de eksisterende oplysninger i dna-profil-registret og fingeraftryksregistret med henblik på at belyse, i hvilke tilfælde der er tale om oplysninger vedrørende en person, som er blevet frifundet, eller hvor der er truffet afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald uden vilkår, og hvor der efter den foreslåede ændring af lov om Det Centrale Dna-profil-register (jf. lovforslagets § 1, nr. 1) derfor skal ske sletning efter 10 år.

Til § 3

Bestemmelsen angår lovens territoriale gyldighed.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

§ 3. Oplysninger i registrets persondel skal straks slettes, når

(1) sigtelsen er opgivet som grundløs,

(2) den registrerede er fyldt 80 år,

(3) oplysningerne er tilvejebragt på grundlag af et legemsindgreb, som retten nægter at godkende,

(4) oplysningerne er tilvejebragt på grundlag af et legemsindgreb, som retten eller politiet selv efterfølgende finder uhjemlet, eller

(5) andre særlige grunde undtagelsesvis taler herfor.

Stk. 2 Oplysninger om en registreret person skal slettes senest 2 år efter pågældendes død.

Stk. 3 Sletning af oplysninger i registrets persondel kan undlades i de i stk.1, nr. 2, nævnte tilfælde, hvis det efter en konkret vurdering undtagelsesvis findes nødvendigt at opretholde registreringen.

§ 7. Justitsministeren fastsætter nærmere bestemmelser for registrets anvendelse og førelse.

1. I § 3, *stk. 1* indsættes efter nr. 1 som nyt nummer:

”2) der er forløbet 10 år fra frifindelse, afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald uden vilkår,”

Nr. 2-5 bliver herefter nr. 3-6.

2. I § 7 indsættes som 2. *pkt.*:

”Justitsministeren kan endvidere fastsætte nærmere regler om opbevaring m.v. af biologisk materiale, som har dannet grundlag for oplysninger om en dna-profil optaget i registret.”

§ 2

Loven træder i kraft den 1. juli 2010.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft med de afvigelser, som de særlige færøske eller grønlandske forhold tilsiger.